

UNIVERSITETET I OSLO

SOS2001-Moderne sosiologisk teori

10. forelesning: hvordan forstår vi kultur?

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

Oversikt over forelesningen

- 1) Hva er kultur
- 2) Karl Marx
- 3) Pierre Bourdieu
- 4) Max Weber
- 5) Michel Foucault
- 6) Talcott Parsons

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1) Hva er kultur?

- For vidt: levemåte
- For smalt: høykultur
- Heller:
 - - kultur: mening
 - - institusjon: samhandling
 - - person: aktør og identitet

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1) Hva er kultur?

- Wendy Griswold: "Shared significance embodied in meaning"
- - mening ("significance")
- - felles ("shared")
- - materiell bærer ("embodied in form")
- - læres

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1) Hva er mening

- Innhold: fortelle historie; referere til noe
- "Primær" mening: bevissthetens intensjonalitet
- "Sekundær" mening: tegn og symboler

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1) Hvorfor kultur

- Biologisk: kompensere for instinktåpenhet
- Biologisk: øke overlevelses- og reproduksjonsevne
- Biologisk-eksistensielt: mening med livet

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1) Perspektiver på kultur

- Lukket versus åpen
- Tvang versus frivillighet
- Konflikt versus konsensus
- Stabilitet versus endring
- Mikro versus makro
- Kontroll versus frigjøring
- Koherent system versus frigjøring
- Materialisme versus idealisme

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1) Den kulturelle diamanten

- Kulturelt objekt
- Produsent
- Mottager
- Sosial verden
- "Avspeilingsteorien"

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

2) Karl Marx: materialisme

- Historisk materialisme: basis/overbygning
- Kulturens innhold: speiler økonomi
- Kulturens funksjon: stabilisere basis
- Frankfurterskolen: kulturindustrien

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

 UNIVERSITETET
I OSLO

3) Bourdieu: moderat materialisme (1)

- Sosialt rom og klasser: borgerskap, middelklasse og arbeiderklasse
- Svarer til ulike typer habitus: distingvert, strebende og "vulgær"
- Livsstilsrommet: klassespesifikke kulturer
- Symbolsk kapital og symbolsk makt

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

 UNIVERSITETET
I OSLO

3) Bourdieu: enda mer moderat materialisme (2)

- Sosiale felt: relativt autonome sosiale arenaer tuftet på feltspesifikk kapital
- Kulturproduksjon: kulturelle felter
- Materielle konflikter: akkumulere mest mulig kapital
- Symbolske konflikter: definere hva som er kapital:
 - - doxa
 - - heterodoxa
 - - ortodoxa

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

 UNIVERSITETET
I OSLO

4) Max Weber: idealistisk materialisme

- Utgangspunkt: menneskets åndelige og materielle interesser ("materialisme")
- Kulturens rolle: sporskifter ("idealisme")
- Pdes: samfunnet speiler kulturen
- Pdas: kulturen speiler samfunnet
- Kulturelle innovatører: (religiøse) profeter

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

 UNIVERSITETET
I OSLO

5) Michel Foucault: moderat idealisme (1)

- Diskurs: bestemte måter å snakke om bestemte ting på innenfor bestemte domener
- Diskurs og virkelighet
- Diskurs og selvet
- Diskurs og sosiale grupper
- Diskurs og sosiale institusjoner
- Diskurs og makt

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

 UNIVERSITETET
I OSLO

5) Michel Foucault: enda mer moderat idealisme (2)

- Makt og diskurs
- Makten produserer diskurs
- Diskursen produserer makt
- Eksempel: moderne individ

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

 UNIVERSITETET
I OSLO

6) Talcott Parsons: idealisme

- Ontologisk dualisme: åndelig versus materiell verden
- "Kulturell determinisme": ideer former institusjoner og personer

Gunnar C. Aakvaag, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

Spørsmål til forelesningen

- 1) Hva er kultur?
- 2) Gjør rede for ulike perspektiver på hvor kulturens innhold kommer fra og hvilken funksjon kulturen har.
- 3) Sammenlign synet på kultur hos to teoretikere på pensum med utgangspunkt i motsetningsparene som er presentert i støttearket "Perspektiver på kultur" (støtteark 7).
